

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«Науки про Землю»**

другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 103 Науки про Землю
галузі знань 10 Природничі науки

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ХДУ

Голова вченої ради ХДУ

(Володимир ОЛЕКСЕНКО)

(протокол № 12 від « 25 » 06 2020 р.)

Освітньо-наукова програма

вводиться в дію з « 06 » 07 2020 р.

Ректор Херсонського державного університету

(Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ)

наказ № 627-Д від « 06 » 07 2020 р.)

Херсон, 2020 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Науки про Землю» розроблена на базі Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузь знань 10 – «Природничі науки», спеціальність 103 – «Науки про Землю» (затверджений і введений в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1453), робочою групою у складі:

- Давидов Олексій Віталійович**, голова робочої групи, кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри екології та географії, Херсонського державного університету;
- Пилипенко Ігор Олегович**, заступник голови робочої групи, доктор географічних наук, професор, декан факультету біології, географії і екології, Херсонський державний університет;
- Мальчикова Дар'я Сергіївна**, член робочої групи, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії, Херсонський державний університет;
- Охременко Ірина Вікторівна**, член робочої групи, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри екології та географії, Херсонський державний університет;
- Котовський Ігор Миколайович**, член робочої групи, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри екології та географії, Херсонський державний університет;
- Омельченко Наталія В'ячеславівна**, член робочої групи, кандидат географічних наук, старший викладач, заступник декана з навчальної роботи та практики, Херсонський державний університет;
- Кіріяк Світлана Григорівна**, член робочої групи, кандидат географічних наук, директор Херсонського гідрометеорологічного технікуму, Одеського державного екологічного університету;
- Черняков Дмитро Олександрович**, член робочої групи, кандидат географічних наук, старший науковий співробітник, Чорноморський біосферний заповідник НАН України;
- Бондар Юлія Володимирівна**, член робочої групи, магістрант 2 року навчання, спеціальність 103 Науки про Землю, Херсонський державний університет;
- Луганська Анна Борисівна**, член робочої групи, магістрант 1 року навчання, спеціальності 103 Науки про Землю, член студентського самоврядування факультету біології, географії та екології, Херсонський державний університет.

Ця освітньо-наукова програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Херсонського державного університету.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Шуйський Юрій Дмитрович – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної географії, природокористування та геоінформаційних технологій, Одеський національний університет імені І.І.Мечникова.
2. Воронка Володимир Петрович – доктор географічних наук, доцент, завідувач кафедри екологічної безпеки та раціонального природокористування, Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.
3. Белая Ірина Сергіївна – випускник спеціальності Науки про Землю, Херсонський державний університет, асистент кафедри землеустрою, геодезії та кадастру, Херсонський державний аграрний університет.

**1. Профіль освітньо-наукової програми «Науки про Землю»
зі спеціальності 103 Науки про Землю**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Херсонський державний університет, факультет біології, географії і екології, кафедра екології та географії
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр Магістр з Наук про Землю
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-наукова програма «Науки про Землю» другого (магістерського) рівня вищої освіти
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 120 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 9 місяців
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію До 1 липня 2024 року Серія УД № 22008891
Цикл / рівень	НРК України – 8 рівень, EQ-EHEA – другий цикл, EQFLLL – 8 рівень
Передумови	Наявність ступеня бакалавра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.
Мова (и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	2 роки
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_biolog_geograf_ecol/ChairEcologyGeography.aspx
2 – Мета освітньо-наукової програми	
Формування у здобувачів вищої освіти здатності здійснювати наукові дослідження геосфер та їхніх компонентів, встановлювати закономірності їхньої будови та розвитку, розв'язувати складні практичні та наукові задачі і на основі цього надавати оцінку впливу на людське суспільство і можливості промислового використання, а також проводити педагогічну діяльність в умовах закладів вищої освіти.	

3 – Характеристика освітньо-професійної програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність)	10 - Природничі науки 103 - Науки про Землю
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова програма підготовки магістра має науково-прикладний характер; структура програми передбачає динамічне, інтегративне та інтерактивне навчання. Програма пропонує комплексний підхід до здійснення діяльності в сфері природничих наук та реалізує це через навчання та практичну підготовку. Дисципліни та модулі, включені в програму орієнтовані на актуальні напрями, в рамках яких можлива подальша професійна та наукова кар'єра здобувача.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Спеціальна освіта в галузі знань «Природничі науки» за спеціальністю Науки про Землю, з формуванням фундаментальних знань про організацію природокористування, оволодінням сучасними методами досліджень Землі та її геосфер, вивченням особливостей прибережних геосистем Півдня України та вмінням їх запроваджувати при реалізації раціонального природокористування.
Особливості програми	Програма дає можливість отримання подвійного диплому в рамках діючих угод про співпрацю університету з провідними зарубіжними освітніми закладами, стажування на підприємствах, організаціях. Освітньо-наукова програма узгоджена із програмою реалізації міжнародного проекту Tempus Project 543681-TEMPUS-1-2013-1-DE-TEMPUS-JPHES
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	2114.1 Молодший науковий співробітник (геоморфологія) 2114.2 Геоморфолог 2148.2 Фахівець з геосистемного моніторингу навколишнього середовища 2442.2 Фахівець з управління природокористуванням 2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів 2310.2 Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів 2310.2 Асистент 3439 Організатор природокористування.
Подальше навчання	Можливість навчання за програмою третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти; отримання післядипломної освіти на споріднених та інших спеціальностях; підвищення кваліфікації; академічної мобільності
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студентсько-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, практика із використанням загально – та спеціально-наукових методів (просторового аналізу, економічних, соціологічних). Комбінація лекцій, практичних занять, розв'язування ситуаційних завдань, тренінгів, кейсів, виконання проектів, дослідницьких наукових робіт
Оцінювання	Усне та письмове опитування; тестовий контроль; презентація наукових робіт; захист кваліфікаційної роботи; заліки, екзамени. Оцінювання здобувачів вищої освіти передбачає наступне: - оцінювання відбувається за національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно, або зараховано чи не зараховано), 100-бальною шкалою та шкалою ЕКТС (A, B, C, D, E, F, FX); - оцінювання здобувачів вищої освіти дозволяє продемонструвати ступінь досягнення ними запланованих результатів навчання; - критерії та методи оцінювання, а також критерії виставлення

	оцінок оприлюднюються заздалегідь; - оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених процедур
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні наукові задачі та практичні проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень при вивченні геосфер у різних просторово-часових масштабах із використанням комплексу міждисциплінарних даних та в умовах недостатності інформації, невизначеності умов та вимог.
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність до адаптації і дії в новій ситуації. ЗК02. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми. ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК05. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК06. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу та синтезу. ЗК07. Здатність розробляти та управляти проектами.
Спеціальні (фахові) компетентності	ФК01. Розуміння необхідності дотримання норм авторського і суміжних прав інтелектуальної власності; сприйняття державної та міжнародної систем правової охорони інтелектуальної власності. ФК02. Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства. ФК03. Розуміння планети як єдиної системи, найважливіших проблем її будови та розвитку. ФК04. Володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів. ФК05. Здатність застосовувати знання і необхідні практичні навички з планування, організації, мотивування, контролю та регулювання діяльності профільних підприємств і установ. ФК06. Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм. ФК07. Вміння проектувати, планувати і проводити наукові дослідження, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове впровадження у виробництво, писати наукові роботи. ФК08. Вміння застосовувати основи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі у закладах освіти. ФК09. Знання основних сучасних положень фундаментальних наук стосовно походження, розвитку та будови Всесвіту, здатність їх застосовувати для формування світоглядної позиції. ФК10. Вміння формулювати задачі моделювання, створювати моделі об'єктів і процесів у геосферах та їхніх компонентах із використанням математичних, картографічних методів і геоінформаційних технологій.
7 – Програмні результати навчання	
ПРН	ПРН01. Аналізувати особливості природних та антропогенних систем і об'єктів геосфер Землі.

	<p>ПРН02. Застосовувати свої знання для визначення і вирішення проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень в науках про Землю.</p> <p>ПРН03. Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі.</p> <p>ПРН04. Розробляти, керувати та управляти проектами в науках про Землю, оцінювати і забезпечувати якість робіт.</p> <p>ПРН05. Планувати і здійснювати наукові експерименти, писати наукові роботи за фахом.</p> <p>ПРН06. Вміти здійснювати екологічну оцінку, аудит, ліцензування, сертифікацію використання природних ресурсів, прогнозувати розвиток екологічних, технологічних, економічних та соціальних наслідків на окремих об'єктах природокористування.</p> <p>ПРН07. Знати сучасні методи дослідження Землі та її геосфер і вміти їх застосовувати у виробничій та науково-дослідницькій діяльності.</p> <p>ПРН08. Знати основні принципи управління підприємств сфери природокористування, їхньої організації, виробничої та організаційної структури управління.</p> <p>ПРН09. Розробляти та впроваджувати механізми територіального менеджменту, геопланування, здійснювати моніторинг регіонального розвитку, складати плани та програми.</p> <p>ПРН10. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в області наук про Землю.</p> <p>ПРН11. Застосовувати освітні технології та методи викладання предметного матеріалу наук про Землю у закладах освіти.</p> <p>ПРН12. Моделювати геосферні об'єкти і процеси, застосовуючи картографічні і математичні методи та геоінформаційні технології.</p> <p>ПРН13. Ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти в складі геосфер, їхні властивості, явища та процеси, їм притаманні.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	До реалізації програми залучаються науково-педагогічні працівники університету з науковими ступенями та вченими званнями: докторів географічних наук – 2, доктор педагогічних наук – 1; кандидатів географічних наук – 5, кандидат філософських наук – 1, кандидат філологічних наук – 1, кандидат біологічних наук – 1. З метою підвищення фахового рівня всі науково-педагогічні працівники один раз на п'ять років проходять стажування в ЗВО та НУ, відповідно до профілю
Матеріально-технічне забезпечення	Виконання програм навчальних дисциплін у повному обсязі забезпечується матеріально-технічним оснащенням кабінетів і лабораторій, основний перелік яких включає: кабінети комп'ютерної техніки, спеціалізовані навчально-тренінгові лабораторії та кабінети, що створюють умови для набуття студентами спеціальних компетентностей зі спеціальності 103 Науки про Землю.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - офіційний сайт ХДУ: http://www.kspu.edu/About.aspx?lang=uk; - точки бездротового доступу Інтернет; - наукова бібліотека, читальні зали; - Херсонський віртуальний університет http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Default.aspx?l=1; - система дистанційного навчання «KSU Online»;

	<ul style="list-style-type: none"> - електронна бібліотека http://elibrary.kspu.edu/; - навчально-методичні комплекси дисциплін; - дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисциплін; - програми практик.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Підготовка магістрів за кредитно-трансферною системою. Обсяг одного кредиту 30 годин
Міжнародна кредитна мобільність	Взаємозамінність залікових кредитів, участь у програмі подвійного дипломування та закордонного стажування
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	У межах ліцензійного обсягу спеціальності

2. Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, атестація)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Обов'язкові компоненти освітньої програми (ОК)			
Цикл загальної підготовки			
ОК 1.	Філософія та методологія науки	3	диф. залік
ОК 2.	Основи наукової комунікації іноземними мовами	3	диф. залік
ОК 3.	Інтелектуальна власність	3	диф. залік
Цикл професійної підготовки			
ОК 4.	Організація регіонального природокористування	3	диф. залік
ОК 5.	Методологія геоекологічних досліджень	4,5	диф. залік
ОК 6.	Еволюція наукових концепцій розвитку Землі та Всесвіту	5,5	екзамен
ОК 7.	Моделювання і прогнозування геосистем	5,5	екзамен
ОК 8.	Планування територій	5	екзамен
ОК 9.	Просторовий аналіз методами геоінформаційних технологій	4	диф. залік
ОК 10.	Географія Херсонської області	7	екзамен
ОК 11.	Педагогіка і психологія вищої школи	3	диф. залік
ОК 12.	Методика викладання фахових дисциплін у закладі вищої освіти	3	диф. залік
ОК 13.	Виробнича практика (Науково-дослідна)	7,5	диф. залік
ОК 14.	Асистентська практика	12	диф. залік
ОК 15.	Переддипломна практика	15	диф. залік
ОК 16.	Атестація здобувачів вищої освіти	3	захист
	Усього	90	
2. Вибіркові компоненти освітньої програми (ВК)			
Цикл загальної підготовки			
ВК 1.	Дисципліна вільного вибору 1	3	диф. залік
Цикл професійної підготовки			
ВК 2.	Дисципліна вільного вибору 2	3	диф. залік
ВК 3.	Дисципліна вільного вибору 3	3	диф. залік
ВК 4.	Дисципліна вільного вибору 4	3	диф. залік
ВК 5.	Дисципліна вільного вибору 5	3	диф. залік
ВК 6.	Дисципліна вільного вибору 6	3	диф. залік
ВК 7.	Дисципліна вільного вибору 7	4,5	диф. залік
ВК 8.	Дисципліна вільного вибору 8	4,5	диф. залік
ВК 9.	Дисципліна вільного вибору 9	3	диф. залік
	Усього	30	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			120

- Дисципліна вільного вибору студента 1:** за електронним каталогом на віртуальному сайті ХДУ
- Дисципліна вільного вибору студента 2:** Стратегія сталого розвитку;
Освіта для сталого розвитку
- Дисципліна вільного вибору студента 3:** Науково-дослідницький практикум з географії;
Науково-дослідницький практикум з геоморфології.
- Дисципліна вільного вибору студента 4:** Управління екологічними ризиками,
Земельні ресурси і земельний кадастр України.
- Дисципліна вільного вибору студента 5:** Менеджмент природних ресурсів,
Екологічний туризм
- Дисципліна вільного вибору студента 6:** Еколого-безпечне управління регіоном;
Управління та поведження з відходами
- Дисципліна вільного вибору студента 7:** Географічне моделювання;
Географічна експертиза та аудит
- Дисципліна вільного вибору студента 8:** Берегознавство та організація природокористування в береговій зоні;
Управління екологічними проектами
- Дисципліна вільного вибору студента 9:** Гирлові області річок та їх раціональне використання,
Управління регіональними туристсько- рекреаційними комплексами

2.2. Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів вищої освіти за спеціальністю 103 Науки про Землю, освітньо-наукової програми «Науки про Землю» здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра.

Кваліфікаційна робота є результатом самостійної дослідницької діяльності магістра, вона вміщує матеріали з аналізу літературних джерел і результати самостійної творчої роботи студента з матеріалом, що отриманий і опрацьований ним особисто.

Кваліфікаційна робота обов'язково перевіряється на наявність плагіату згідно з процедурою, визначеною системою забезпечення Херсонським державним університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Кваліфікаційна робота розміщується у репозитарії наукової бібліотеки Херсонського державного університету.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається публічно. Обов'язковою умовою допуску до захисту кваліфікаційної роботи є апробація результатів дослідження та основних висновків на наукових конференціях або їх опублікування в наукових виданнях.

Завершується атестація врученням документу встановленого зразка про присудження здобувачеві ступеня вищої освіти та кваліфікації магістр з Наук про Землю.

3. Матриця відповідності компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ОК 11	ОК 12	ОК 13	ОК 14	ОК 15	ОК 16	БК 1	БК 2	БК 3	БК 4	БК 5	БК 6	БК 7	БК 8	БК 9	
ЗК1	+												+													
ЗК2	+				+												+									
ЗК3		+	+																							
ЗК4		+																								
ЗК5																										
ЗК6																										
ЗК7																										
ФК1			+													+										
ФК2				+			+			+								+							+	+
ФК3						+	+																			
ФК4					+				+																	
ФК5				+														+					+			
ФК6				+	+																+					
ФК7					+																	+				
ФК8											+															
ФК9					+	+																				
ФК10							+		+														+		+	+

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ОК 11	ОК 12	ОК 13	ОК 14	ОК 15	ОК 16	ВК 1	ВК 2	ВК 3	ВК 4	ВК 5	ВК 6	ВК 7	ВК 8	ВК 9	
ПРН01				+			+		+																	
ПРН02	+				+								+								+				+	
ПРН03		+												+												+
ПРН04			+					+												+			+		+	
ПРН05		+	+		+		+	+					+								+					+
ПРН06				+			+											+		+			+		+	
ПРН07					+				+				+									+				+
ПРН08				+																+		+			+	
ПРН09				+				+											+	+					+	
ПРН10					+								+					+								
ПРН11										+		+														
ПРН12							+		+																	
ПРН13	+	+	+										+							+		+				

Гарант освітньо-наукової програми

Олексій ДАВИДОВ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Національний класифікатор України: «Класифікатор видів економічної діяльності» ДК 009:2010 [Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>];
2. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 [Режим доступу: <http://www.dk003.com/>];
3. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 р. № 1648);
4. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_rozroblennya_osv_program_2014_tempusoffice.pdf];
5. Національний освітній глосарій: вища освіта [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_glossariy_Visha_osvita_2014_tempusoffice.pdf];
6. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_Rozvitok_sistemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf];
7. Європейська кредитна трансферна накопичувальна система: Довідник користувача [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_User_Guide-2015_Ukrainian.pdf];
8. EQF-LLL – European Qualifications Framework for Lifelong Learning [Режим доступу: http://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp_en.pdf];
9. QF-EHEA – Qualification Framework of the European Higher Education Area [Режим доступу: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=67>];
10. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти [Режим доступу: <file:///D:/User/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>];
11. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів [Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>];

12. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі (ESG) [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ESG_2015.pdf];
13. International Standard Classification of Education (ISCED 2011): UNESCO Institute for Statistics [Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>];
14. ISCED Fields of Education and Training 2013 ISCED-F 2013: UNESCO Institute for Statistics [Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>];
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>];
16. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>];
18. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>].

